די אוריאל ווײַנרײַך-פּראָגראַם פֿון ייִדישער שפּראַך, ליטעראַטור און קולטור

זומער 1974

„המשך און בײַט אין די זשאַנערס פֿון דער מאָדערנער ייִדישער ליטעראַטור"

אלף. לעגענדאַרישע דערציילונג

1. נחמן בראַסלאַווער: מעשׂה מרבֿ ובן-יחיד (דערציילט 1807)
2. אײַזיק-מאיר דיק: דער יורד (1855)
3. י.ל. פּרץ: צווישן צוויי בערג (1900)
4. דער ניסתּר: פּויליש (1908)
5. יצחק באַשעוויס: דער שפּיגל (1956)

בית. ליריק

6. „אַלע װאַסערלעך פֿליסן אַװעק"
7. אַבֿרהם רייזען: מאַי קאָ משמע-לן? (1905)
8. דוד האָפֿשטיין: אין ווינטער-פֿאַרנאַכטן (1912)
9. ה. לייוויק: יעזוס (1915)
10. יהואָש: אַ זאַמען ליכט
11. פּרץ מאַרקיש: „מיט ליפּן אײַנגעקלעפּטע אײנס אָן צווייטן" (1919)
12. משה-לייב האַלפּערן: Memento Mori (1919)
13. משה קולבאַק: „װעלט!" (1920)
14. לייזער וואָלף: די בולוואַנסקע מויד (1928)
15. איציק מאַנגער: רחל גייט צום ברונעם נאָך וואַסער (1935)
16. אַבֿרהם סוצקעווער: רעגנס פֿון פֿאַרבן און בלומען (1940)
17. מאַני לייב: זיי (1940-1953)

גימל. ברייוו-שטעלער

18. מסדר אגרת (1825)
19. שלום-עליכם: פֿון מנחם-מענדל בוך 2 (1896)

דלת. רעאַליסטישע פּראָזע

20. מענדעלע: פֿון מסעות בנימין השלישי (1878)
21. דוד בערגעלסאָן: יורדים (1909-10)
22. ל. שאַפּיראָ: רויך (1919)

די אוריאל ווײַנרײַך-פּראָגראַם פֿון ייִדישער שפּראַך, ליטעראַטור און קולטור

זומער 1976

מיטלער צוויי S11326 דוד-הירש ראָסקעס

„ווּ נעם איך אַ העלד?"

1. י.ל. פּרץ - מאָניש (1888)
2. שלום-עליכם - פֿון <u>טבֿיה דער מילכיקער</u> (1906-1895)
3. יוסף אָפּאַטאָשו - מאָרים און זײַן זון פֿיליפּ (1913)
4. משה קולבאַק - בוניע און בערע אויפֿן שליאַך (1926)
5. ל. שאַפּירא - געגעסענע טעג (1926/7)
6. יעקבֿ גלאַטשטיין - שם"ר (1937)
7. יצחק באַשעוויס - גימפּל תּם (1945)

מיטעלער צוויי 1132 זומער 1976

טעמעס פֿאַר דער זמן-אַרבעט

1. די מעטריק און ריטמיק פֿון „מאָניש" 1892 און 1908.
2. אַ פֿ"גל צווישן „מאָניש" און „המתמיד".
3. טבֿיהס אָפּרוף אויף דער מאָדערנער ייִדישער געשיכטע.

דער אַמעריקאַנער ייִדישער העלד

4. די אַמעריקאַנער דערציילונגען פֿון ל. שאַפּיראָ.
5. ל. מילערס אבא.
6. י.י. שוואַרצעס קענטאָקי.
7. דער בעל-גוף: ווײַסנבערגס „אַ טאַטע מיט בנים" און אָפּאַטאָשוס אונטערוועלט.
8. קולבאַקס רעוואָלוציאָנערע העלדן.
9. דער תּם בײַ נחמן בראָסלעווער און יצחק באַשעוויס.

טערמין: דינסטיק, דעם 3טן אויגוסט, 12:00 בײַ טאָג.

לענג: פֿון 10 ביז 15 זז'.

Wed. July 6, 77

די אוריאל ווײַנרײַך-פּראָגראַם פֿון ייִדישער שפּראַך, ליטעראַטור און קולטור

זומער 1977

ווײַטהאַלטער-קורס – S3201Q

דוד-הירש ראָסקעס

רעאַליזם און אַנטי-רעאַליזם אין דער ייִדישער ליטעראַטור

I. ווערק

1. ש"י אַבראַמאָוויטש, פֿישקע דער קרומער (1888), מוסטערווערק ב' 22.
2. שלום-עליכם, „דאָס טעפּל" (1901), אַלע ווערק פֿון שלום-עליכם (בוענאָס-איירעס, 1957), ב' 12, 7-20.
3. י. ל. פּרץ, בײַ נאַכט אויפֿן אַלטן מאַרק (1907-1915), אין פּרצעס ייִאוש-וויזיע פֿון חנא שמערוק (נ"י, 1971).
4. דוד בערגעלסאָן, אָפּגאַנג (1913-1920), מוסטערווערק ב' 44.
5. עוזר וואַרשאַווסקי, שמוגלאַרס (1920), מוסטערווערק, ב' 39.
6. יצחק באַשעוויס, דער שׂטן אין גאָרײַ (1933), פֿאָטאָגראַפֿישער איבערדרוק, ירושלים, 1972.

פּריסוטסטוויע — council chamber
פּאָדסוד — subject to trial
223 מיוחסים > ייחוס [miyukhósim]
פֿון זייערט(וועגן) — צוליב זיי
224 קאָרמאַק — support
פּאָמיניצע — slop tub
זכיה [zkhíye] — privilege
225 קאַליע = קאַליער — spoil, ruin
שמוקלער — jeweller
אין אַ סאַק אײַנצודרייען [צײַט]... — איז אים גרעפּען (hum.)
פּאַליובעס — גאַנצער, אמתער
פּאַלניע — דורכפֿאַל also: bankruptcy
אַנזריף — vanished
226 עוקר געווען [oyker]
חליכע = כאָלערע — - צאַ: איראָניש
אַ סגולה צו קרוזיט
סאָוועסט — conscience, justice
גיי שנײַ חי־וקים — גיי טו דעס / רײַכער ~~גײַער~~
אַציר — unfit (for military service)
נע גאָדני~~ם~~ — אַ סאַמאָוויקער
227 גבר [gvar]
בראַקירט — declare unfit
פּרינצעזאַטעל — [רוסיש: פּריזסקאַטעל] [illegible]
אדוני פּריץ — my lord master
מלא רציחה — ווער אין כּעס
כך הווה [kakh háve] — אַזוי איז געווען
נאַ־ליעוואַ־נאַ־פּראַוואַ — Right! Left!
די זשידאָווקע — Jewess (pejoritive)
228 מסירות — informing
וויין רעדט
פּראַוויטעלסטווע — bureaucrats
טשינאָווניקעס
229 פּאָלק — regiment
פּאַ טרעבאַוו — ~~(military term)~~ [illegible]
230 שטיגערס = סטיגאַנער — opponents
סלוזשבע — service
נאַטשאַלסטווע — authorities

231 נמאס = ומאוס — to get sick and tired of
געלעכט מיט זיי פלך > ״פלך״
געפּרובט — געפּרוּווט
232 וואָינסקי פּאָווינאָסט — military regulations
רשע מרושע [róshe merúshe] — super evil person
ראיות [ráyes] — באַווײַזן / אַרויסגעוואָרפֿן
233 משלח געווען
טשאַסט — police office
אַ פֿאַבריק פֿון ווײַס בילעטן — counterfeit tickets
234 הפקרות [hefkéyres] — irresponsibility
לצים [leytsim] — fools
לעדיגגעהערס = לײדיקגייערס
פּאַני — Mr.

ווי דאַלף אין וואַסער
אויפֿן הימל אַ יאַריד
גוט געשטאָרבן הייסט אויך געלעבט
אַ שיכּור האָט פֿאַרלוירן, אַ ניכטערער האָט געפֿונען
אַ גוטן טאָג מיט דער קאַפּאַטער
ווי בוימל אויף וואַסער
אַזוי ווי גאָט האָט געבאָטן
אַ מענטש אָן אַ גאַל
האָבן דאַך ער קדחת מיט פּרעהס מכּות
זײַן די כּפּרה פֿאַר — מינדסטן נאָגל
אַז ווו צוויי דאַרף איך זײַן אַ דריטער

[illegible pencil notes]

מיטעלער צוויי 1132 זומער 1976

טעמעס פֿאַר דער זמן-אַרבעט

1. די טעמאַטיק און ריטמיק פֿון „מאַניש" 1892 און 1908.
2. אַ פּ"גל צווישן „מאַניש" און „המתמיד".
3. ביאַליקס אָפּרוף אויף דער מאָדערנער ייִדישער געשיכטע.

דער אַמעריקאַנער ייִדישער העלד

4. די אַמעריקאַנער דערציילונגען פֿון ל. שאַפּיראָ.
5. ל. מילערס אַבאַ.
6. י.י. שוואַרצעס קענטאָקי.
7. דער בעל-גוף: ווײַסנבערגס „אַ שטעטל מיט בנים" און אָפּאַטאָשוס אונטערוועלט.
8. קולבאַקס רעוואָלוציאָנערע העלדן.
9. דער תּם בײַ נחמן בראַסלעווער און יצחק באַשעוויס.

טערמין: דינסטיק, דעם 3טן אויגוסט, 12:00 בײַ טאָג.

לענג: פֿון 10 ביז 15 זז'.

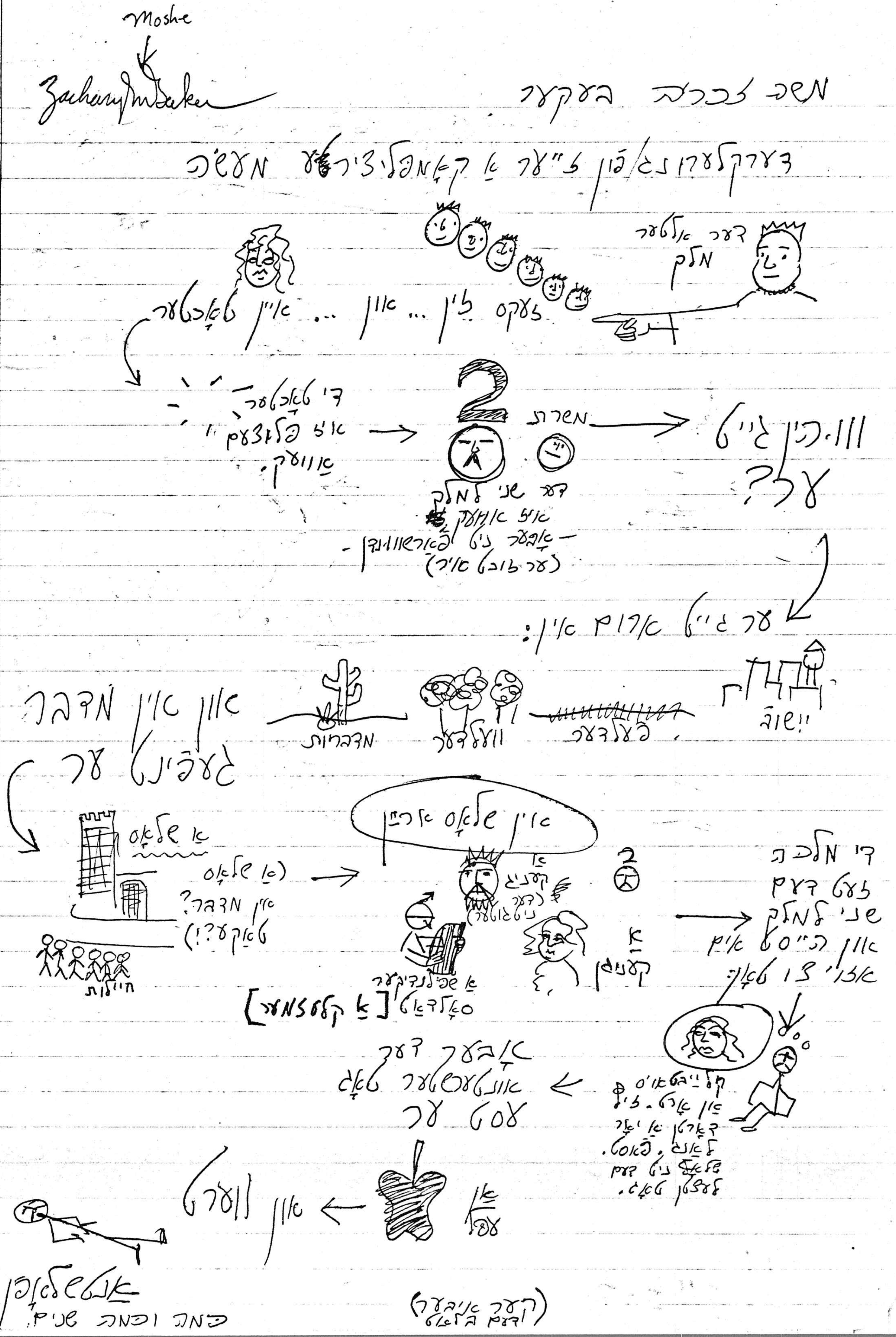
Moshe
Zachary M. Baker
משה זכריה בעקער
דערקלערונג פֿון ט״ער אַ קאָמפּליצירטע מעשׂה
דער אַלטער מלך
זעקס זין ... און ... איין טאָכטער
די טאָכטער איז פּלוצעם אַוועק.
משרת
ווּהין גייט ער?
דער שני למלך איז אַוועק — אָבער ניט פֿאַרשוווּנדן — (ער זוכט איר)
ער גייט אַרום אין:
יישוב
פֿעלדער
וועלדער
מדבריות
און אין מדבר געפֿינט ער
אַ שלאָס
(אַ שלאָס אין מדבר? טאַקע?!)
חיילות
אין שלאָס אַרײַן
אַ קעניג (דער ניט גוטער)
2
אַ קעניגין
אַ שפּילנדיקער סאָלדאַט [אַ קלעזמער]
די מלכּה זעט דעם שני למלך און הייסט אים אַוועק צו גיין:
קלײַבט אויס אַן אָרט. זיצט דאָרטן אַ יאָר לאַנג. פֿאַסט. פֿאַלט ניט דעם לעצטן טאָג.
אָבער דעם לעצטן טאָג עסט ער
אַן עפּל
און ווערט
אַנטשלאָפֿן
כמה וכמה שנים!
(קוק איבער דעם בלאַט)

און וואָס איז דערמאָלט געשען?

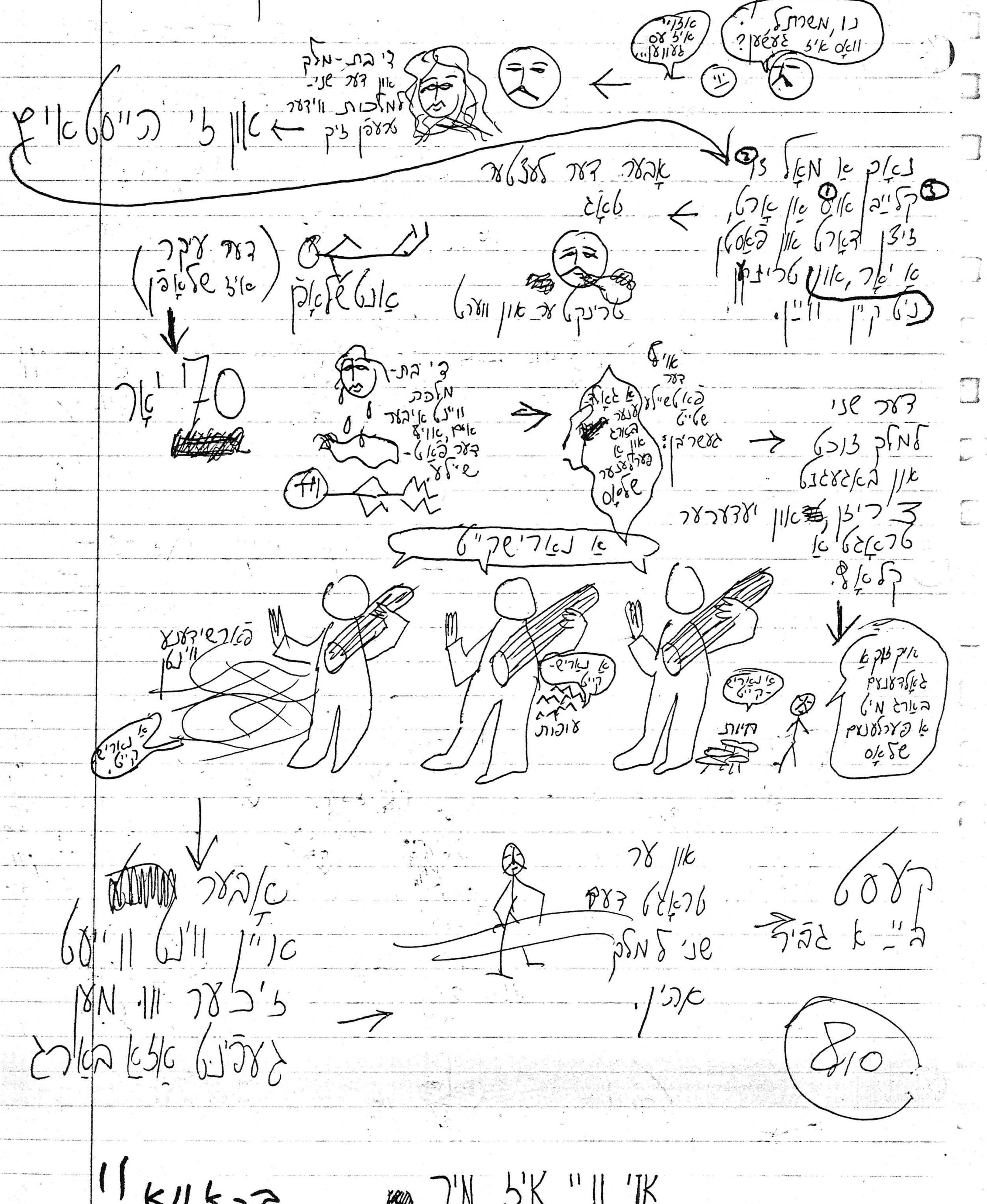

אַי וויי איז מיר

בראַוואָ!!

Zachary M Baker

משה-זכריה בעקער

דיאַגראַם ~~וועגן~~ פֿון "גיטל פּורישקעוויטש"

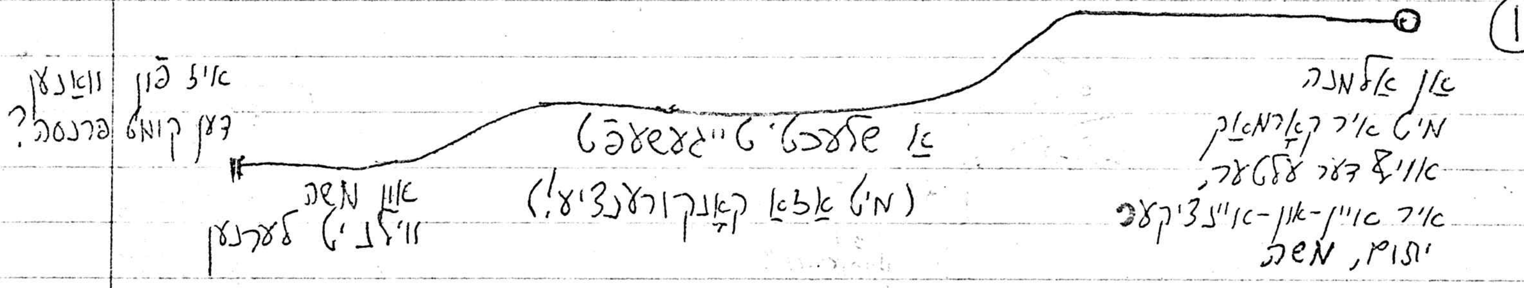

דאַרף ניט אַלץ די דיאַגראַמע זײַן פּונקט פּערפֿעקט?

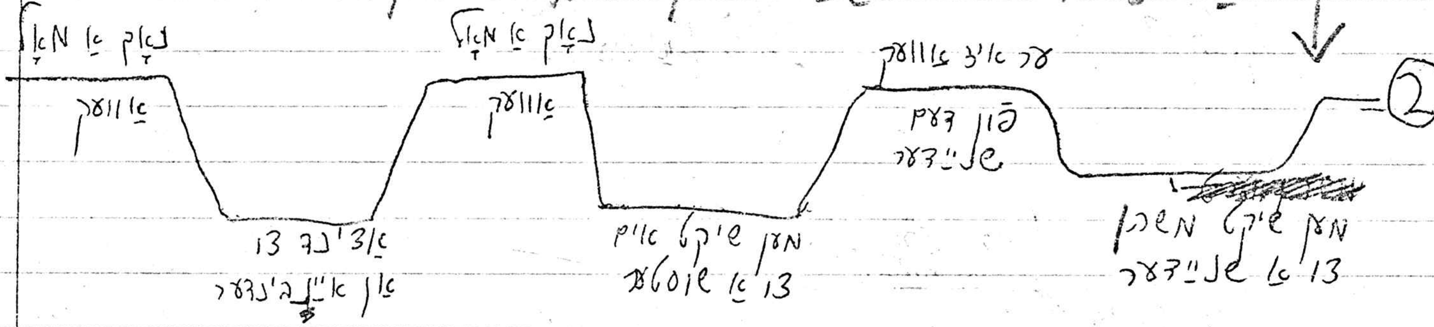

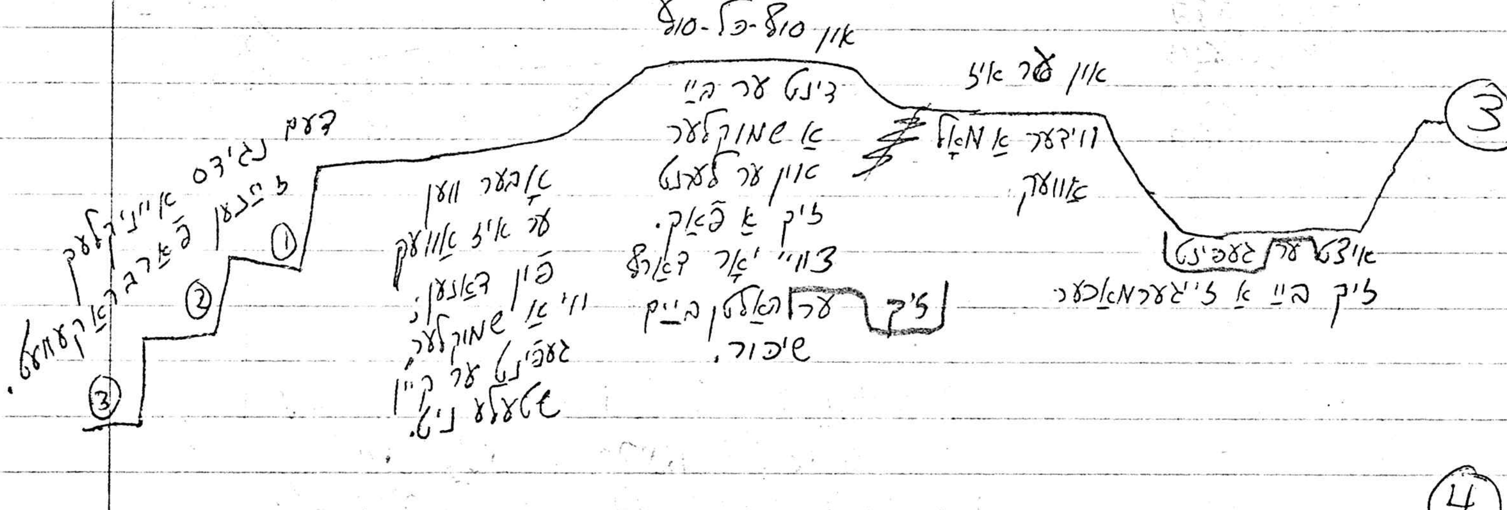

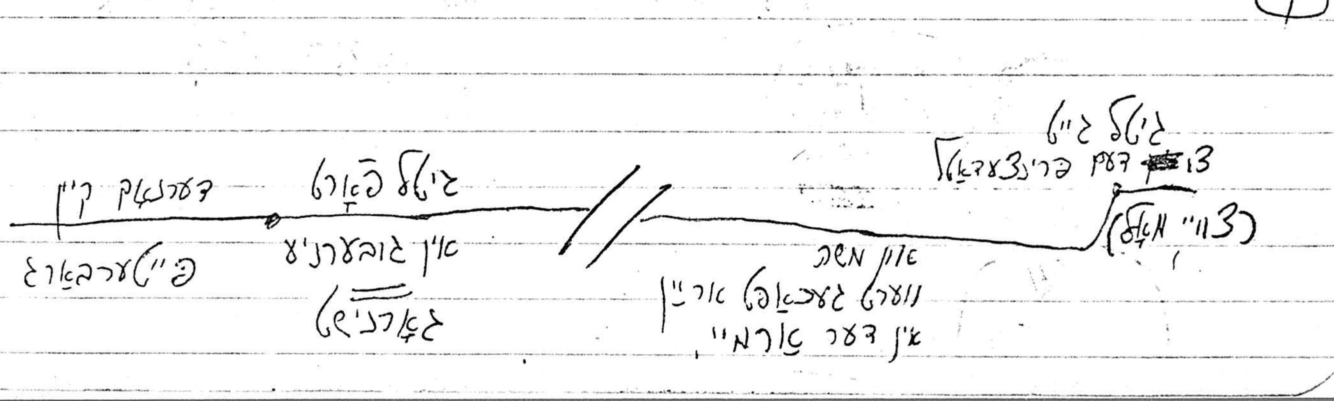

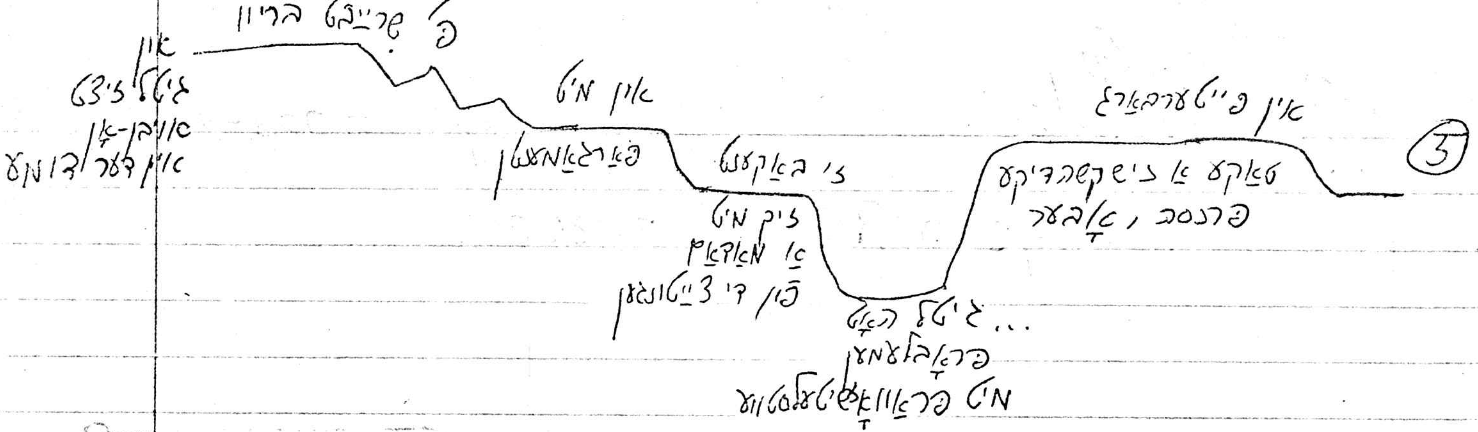

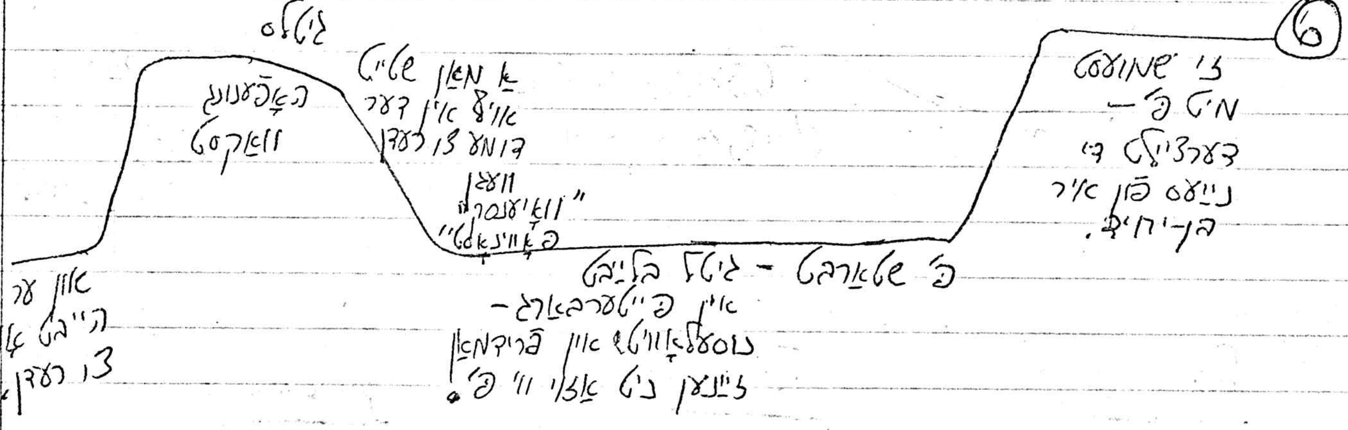

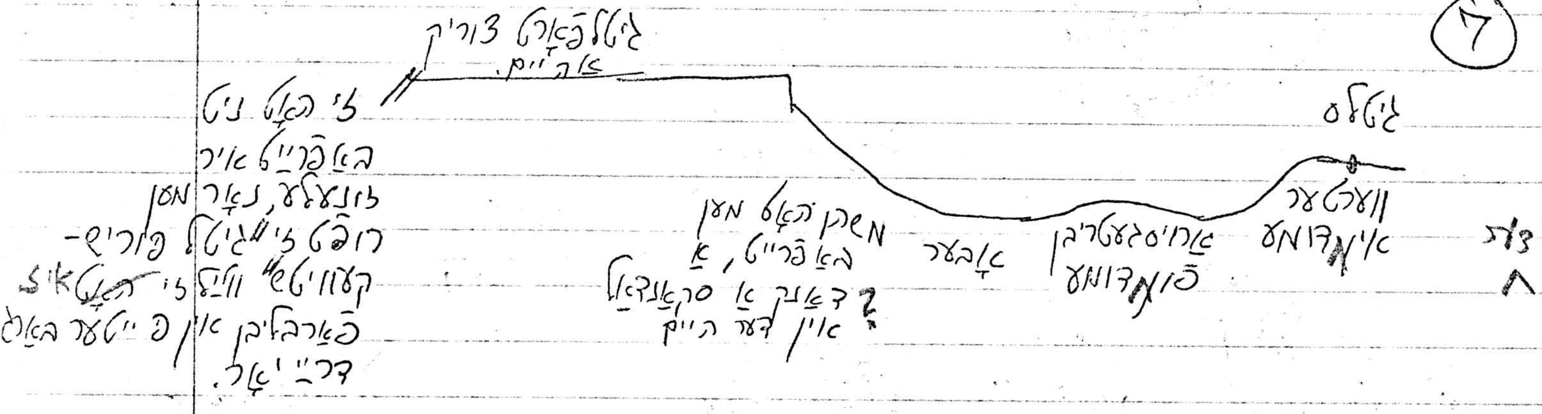

מען ווייסט טאַקע נישט צי איר קאָרמאַן
וועט אַזינד פאַרדינען גוט געלט.
אַט - דער עלעמענט פון דער סיפּור-המעשׂה
ווערט פאַרשוווּנדן.

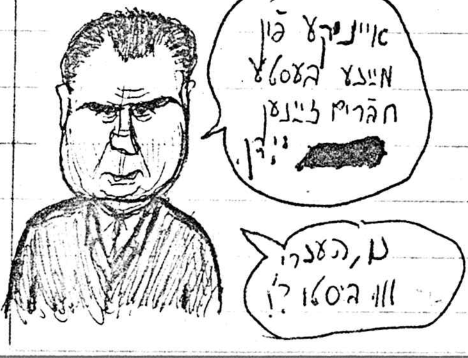

ייִדישע שפּראַכפּראָגראַם אין אוריאל ווײַנרײַך

YIDDISH SII3IG זמן-אַרבעט

טערמין: ביזן 8טן אויגוסט
לענג: פֿינעף זז׳

באַשרײַבט אַן אמתע פּאַסירונג וואָס האָט מיט אײַך געטראָפֿן אין לעבן.

דערנאָך שרײַבט איבער די זעלביקע מעשׂה אין איינעם פֿון די פּראָזע-סטילן וואָס מיר האָבן הײַנטיקן זומער שטודירט. למשל, ווי אַ פֿאָלקס-מעשׂה, ווי אַ מאָנאָלאָג, ווי אַ רעאַליסטישער/אימפּרעסיאָניסטישער באַשרײַבונג אאַז״וו.

די אַרבעט וועל איך פֿאַררעכענען ווי 50% פֿון דער מיינונג פֿאַרן קורס.

ב-ה ר.

1997 Uriel Weinreich Program
Siyem-hazman

Greetings
Tom L. Freudenheim
Executive Director, YIVO

Remarks
Jeffrey Salant
Director, Uriel Weinreich Program

Keynote Address
Dovid Roskies
Professor, Jewish Theological Seminary

Program

Sarah Zemel — song

Jocelyn Cohen — reading

Orit Aizenman, Dara Amchin, Dore Anisman, Sheila Case, Jocelyn Cohen, Beth Anne Cole, Laurie Ehrlich, Idana Goldberg, Shari Goldberg, Michelle Gumprich, Max Kellerman, Joseph Kling, Daniel Leisawitz, Michal Lemberger, Caroline Light, Dana Ohren, Debra Olin, Sharon Pollack, Susan Rivo, Judy Rottersman, Marianne Sanua, Beth Silverberg, Alisa Solomon, Emily Stewart, Deborah Yalen, Sarah Zemel
Elementary I & II — song

Eve Jochnowitz, Esther Goodman — message

Kenneth Moss — composition

Pamela Brown, Marion Jacobson — song and play

Alisa Solomon — reading

Pamela Brown, Marion Jacobson, Joshua Karlip, Laura Koeppel, David Shneer, Brian Zumhagen
Theater Workshop — scenes

Beth Anne Cole — song

Awarding Diplomas

Refreshments

1997 אוריאל ווײַנרײַך־פּראָגראַם
סיום־הזמן

באַגריסונג
טאָם ל. פֿרײדענהײם
עקזעקוטיוו־דירעקטאָר, ייִוואָ

באַמערקונגען
יאַנקל סאַלאַנט
דירעקטאָר, אוריאל ווײַנרײַך־פּראָגראַם

הויפּטרעדע
דוד ראָסקעס
פּראָפֿעסאָר, ייִדישער טעאָלאָגישער סעמינאַר

פּראָגראַם

שׂרה זעמל – זינגליד

ליבע כּהן – פֿירלייענונג

אורית אײַזנמאַן, דבֿורה אַמשין, אשר־זליג אַניסמאַן, צבֿיה קייס, ליבע כּהן, פּעשע־חנה קאָל, לאָרי ערליך, אײַדל גאָלדבערג, שיינדל גאָלדבערג, מירע גומפּריך, מאַקס קעלערמאַן, יאָסל קלינג, דניאל לײַזאַוויץ, מלכּה לעמבערגער, לאה לײַט, חיה אָרען, כינקע אָלין, מירעלע אפֿרת פּאָלאַק, שׂרהלע ריוואָ, יוכבֿד ראָטערסמאַן, מרים צנוע, פֿריידל־דודה סילווערבערג, שׂמחה סאָלאָמאָן, אסתּר סטואַרט, דבֿורה יעילען, שׂרה זעמל
אָנהייבערס *I* און *II* – זינגליד

איוו יאָכנאָוויץ, אסתּר־מלכּה גודמאַן – אַנאָנס

בנימין מאָס – קאָמפּאָזיציע

פּעסע־לאה בראַון, מירעלע יאַקאָבסאָן – ליד און שפּיל

שׂמחה סאָלאָמאָן – פֿירלייענונג

פּעסע־לאה בראַון, מירעלע יאַקאָבסאָן, משה יוסף חרלפּ, לאָראַ קעפּל, דוד שניר, זעליג צומהאַגען
טעאַטער־וואַרשטאַט – סצענעס

פּעשע־חנה קאָל – זינגליד

דאָס אויסטיילן דיפּלאָמען

כּיבוד

YIDDISHLAND AND ITS LEADERS

Prof. Dovid-Hirsh Roskies (JTS)

I.L. Peretz was the first to recognize that the weaknesses of Yiddish culture might also become a source of its strength. Without an entrenched aristocracy, without a fixed geography, and without the external trappings of nationhood (armies, archives, monuments, universities), Yiddish could become the vanguard of the new, the unifying force of a universal Jewish culture -- with writers and intellectuals like himself at its helm. Yiddishland, he believed, could survive and thrive behind a visionary leader.

Peretz's aristocratic demeanor, his tireless efforts on behalf of Yiddish culture, and his exacting standards cast him in the role of *rebe* to a new generation of Jews. His home in the fancy part of Warsaw became a major pilgrimage site.

In 1947, after Warsaw and most of the Yiddish-speaking Jews of Europe had been ground to dust, a 34-year-old survivor of the Vilna ghetto took up Peretz's mantle. By adopting the name of Peretz's most celebrated play, Di goldene keyt , Abraham Sutzkever set out to do the impossible: to reunite the scattered remnants of his people around a literary journal of the highest calibre. From his new home in Tel-Aviv, Sutzkever became for postwar Yiddishland what Peretz had been in his day: the aristocrat, the standard-bearer, the visionary, and the universal Jew.

"If you build it, they will come," has become the unspoken motto of Aaron Lansky, now being hailed as the new leader of Yiddishland. Though America is neither Poland nor Israel, and the borders of Yiddishland have drastically shrunk, the question of leadership remains. Can the diverse and scattered constituencies of Yiddish unite behind one person? Should they? And is there anything to be learned from the models of leadership that came before?

Summary of keynote address presented by Dovid-Hirsh Roskies at the 1997 *siyem* of the YIVO/Columbia Yiddish Summer Program.

AZ IKH VEL ZOGN "LEKHO DOYDI"

אַז איך װעל זאָגן לכה דודי

When I Say "Come, My Beloved"

Folksong based on the traditional greeting to the Sabbath bride. Published in *Yidisher folklor* in Vilna in 1938. In that version, the third stanza refers to the Yiddishist and Zionist movements: *Az ikh vel zogn: tsionistn... Az ikh vel zogn yidishistn.../ Yidishistn vert tsionistn, tshiri-biri-bam"* (When I say "Zionists"... When I say "Yiddishists"... Yiddishists become Zionists).

Singers in the United States added the *"tshiribim"* refrain from the song *"Nisim"* (Miracles): *"Nisim vel ikh aykh dertseyln"* (I will tell you of miracles), c.f. Judith Eisenstein, *Heritage of Jewish Music.*

Part of the opening melody is similar to Abraham Goldfaden's *"Veynt zhe ale tsions tekhter"* (Cry, all you daughters of Zion) from his operetta *Bar Kokhba.*

Az ikh vel zogn: lekho doydi,
Zolt ir zogn: tshiri-biri-bim.
Az ikh vel zogn: likras kale,
Zolt ir zogn: tshiri-biri-bam.
Lekho doydi, tshiri-biri-bim,
Likras kale, tshiri-biri-bam,
Lekho doydi, likras kale,
Tshiri-biri-biri-biri-bam!

Refrain:
Tshiri-bim, tshiri-bam,
Tshiri-bim-bam, bim-bam, biri-bam,
Tshiri-bim, tshiri-bam,
Tshiri-bim-bam, bim-bam, biri-bam.
Ay, tshiri-biri, ay, tshiri-biri,
Ay, tshiri-biri, bim-bam-bam!

Az ikh vel zogn: kinder mayne,
Zolt ir zogn: tshiri-biri-bam,
Az ikh vel zogn: mazl-tov aykh ale,
Zolt ir zogn: tshiri-biri-bam.
Kinderlekh mayne, tshiri-biri-bam,
Mazl-tov aykh ale, tshiri-biri-bam,
Kinderlekh mayne, mazl-tov aykh ale,
Tshiri-biri-biri-biri-bam!

אַז איך װעל זאָגן: לכה דודי,
זאָלט איר זאָגן: טשירי־בירי־בים.
אַז איך װעל זאָגן: לקראת כּלה,
זאָלט איר זאָגן: טשירי־בירי־באַם.
לכה דודי, טשירי־בירי־בים,
לקראת כּלה, טשירי־בירי־באַם,
לכה דודי, לקראת כּלה,
טשירי־בירי־בירי־בירי־באַם.

רעפֿרײן:
טשירי־בים, טשירי־באַם,
טשירי־בים,־באַם, בים־באַם, בירי־באַם,
טשירי־בים, טשירי־באַם,
טשירי־בים־באַם, בים־באַם, בירי־באַם.
אײַ, טשירי־בירי, אײַ, טשירי־בירי,
אײַ, טשירי־בירי, בים־באַם־באַם!

אַז איך װעל זאָגן: קינדער מײַנע,
זאָלט איר זאָגן: טשירי־בירי־באַם
אַז איך װעל זאָגן: מזל־טובֿ אײַך אַלע,
זאָלט איר זאָגן: טשירי־בירי־באַם.
קינדערלעך מײַנע, טשירי־בירי־באַם,
מזל־טובֿ אײַך אַלע, טשירי־בירי־באַם,
קינדערלעך מײַנע, מזל־טובֿ אײַך אַלע,
טשירי־בירי־בירי־באַם!

When I say "Come, my beloved," you will reply *"tshiri-biri-bam."*

When I say *"My children,"* you will reply *"tshiri-biri-bam."* When I say "Congratulations to you all," you will reply *"tshiri-biri-bam."*

From "Pearls of Yiddish Song" by Eleanor and Joseph Mlotek, The Workmen's Circle 1988